

УДК 330.322 (477)

Коритько Т. Ю., Крук О. М.

ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Інвестиції та інвестиційні проекти є одними з найважливіших чинників, який впливає на економіку підприємства. В сучасних умовах управлінський апарат підприємств орієнтований в основному на вирішення питань, пов'язаних із задоволенням поточних потреб підприємства, обумовлених змінами структури і кон'юнктури виробничої діяльності. Це в умовах нестабільного зовнішнього середовища приводить до неефективного використання інвестиційного потенціалу підприємства.

Управлінню інвестиційними потоками на вітчизняних підприємствах, оцінці інвестиційної привабливості проектів, управлінню інвестиційним потенціалом підприємств, розвитку теорії інвестицій присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як О. Амоша, В. Геєць, О. Ареф'єва, А. І. Луців, В. В. Матвеев, М. М. Туріянська та інших. Проте особливості сучасного етапу розвитку економіки країни і орієнтація на інвестиції та інновації примушують по-новому підходити до формування інвестиційної політики підприємств, до оцінки її ефективності, до обліку чинників ризику та невизначеності [1–3].

Метою статті є дослідження сутності інвестиційного потенціалу підприємства та визначення підходу щодо його оцінки.

Ефективність здійснення інвестиційної діяльності підприємства визначається його інвестиційним потенціалом.

Так на думку, Луціва Б. Л. під інвестиційним потенціалом слід розглядати: з одного боку, він є результатом ефективного використання потенційних можливостей підприємства, з іншого – фактором його подальшого розвитку за рахунок здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційний потенціал підприємства є динамічною категорією, адже його формування, стан і ступінь використання великою мірою визначаються як ендогенними, так і екзогенними факторами впливу [1].

Отже, Матвеев В. В. визначає інвестиційний потенціал як набір умов, інтелектуальних та матеріальних благ, які забезпечують інвестиційну діяльність і обмежують долю ризику інвестування [2].

Макух Т. О. вважає, що під терміном «інвестиційний потенціал» слід розуміти сукупність наявних матеріальних та нематеріальних, трудових та організаційно-управлінських ресурсів підприємства, що характеризують його спроможність прийняти та освоїти інвестиційні кошти [3].

Натомість, Туріянська М. М. відзначає, що інвестиційний потенціал підприємства – це сукупність накопичених у результаті господарської діяльності власних ресурсів, які можуть бути використані для інвестицій без порушення поточної роботи [4].

Должанський І. З. та Загорна Т. О. припускають, що саме сукупність інвестиційних можливостей підприємства, використання яких спрямоване на досягнення цілей його інвестиційної стратегії [5], і є інвестиційним потенціалом.

За визначенням Воровського О. Л., інвестиційний потенціал підприємства – сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, які знаходяться у взаємозв'язку, що можуть за певних діючих внутрішніх та зовнішніх чинників інвестиційного середовища бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства [6].

В результаті вивчення підходів до визначення сутності інвестиційного потенціалу підприємства (ІПП) слід зазначити, що під ІПП слід розуміти сукупність резервних ресурсів підприємства, необхідних для здійснення ефективної інвестиційної діяльності.

Оцінку інвестиційного потенціалу підприємства можна проводити на основі кількісних та якісних показників. Кількісну оцінку ІПП доцільно проводити на основі інтегрального показника, який характеризує потенційні можливості і здібності підприємства до розробки і впровадження інвестицій. Якісна оцінка визначається як міра готовності до здійснення інвестиційної діяльності, що визначає майбутній ступінь її ефективності.

Виходячи з дослідження сутності інвестиційного потенціалу підприємства його структура має наступний вигляд (рис. 1).

Рис. 1. Структура інвестиційного потенціалу підприємства

Даний підхід до формування структури інвестиційного потенціалу підприємства дозволяє розглядати його як комплекс взаємопов'язаних компонентів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, досліджувати тенденції формування компонентів та їх вплив на потенціал, дозволяє виявляти сильні та слабкі сторони підприємства в інвестиційній сфері, розглядати напрями ефективного формування та реалізації ІПП.

Для ефективного управління формуванням та реалізацією інвестиційного потенціалу підприємства необхідно визначити алгоритм його оцінки (рис. 2).

Таким чином, представлений комплексний алгоритм оцінки інвестиційного потенціалу підприємства включає чотири етапи:

1) оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства;

Оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства будується на системі показників, які дозволяють оцінити рівень фінансово-господарської діяльності і місце в ній інвестиційної діяльності.

При незадовільних результатах показників оцінка ІПП не проводиться, оскільки не представляється можливим оцінювати інвестиційну складову за відсутності умов для здійснення діяльності підприємства взагалі.

2) оцінка формування ІПП;

Рис. 2. Алгоритм оцінки ІПП та вибору підходу до його управління

Оцінка рівня формування ІПП та рівня його реалізації заснована на інтегральних показниках інвестиційних ресурсів та результатів інвестиційної діяльності. Інтегральні показники визначаються на основі методу консолідованих коефіцієнтів в зважених балах. В процесі оцінки визначається вага кожного компоненту в загальному рівні ІПП, виявляється резерв зростання ІПП та його структурних компонентів. Рівень формування ІПП показує ступінь готовності підприємства до інвестиційної діяльності.

3) оцінка реалізації ІПП;

Рівень реалізації – ступінь використання сформованих інвестиційних ресурсів в діяльності підприємства. Особливістю є визначення оптимальної інвестиційної стратегії підприємства на основі ранжирування значень рівня формування ІПП (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень формування або реалізації ІПП та вид інвестиційної стратегії підприємства

Зважені бали	Рівень формування / реалізації ІПП	Вид інвестиційної стратегії підприємства відповідно до рівня формування ІПП
0	Нульовий	Стратегія «топтання на місці»
0,01–30,00	Низький	Стратегія незначних модифікацій
30,01–50,00	Середній	Стратегія послідовника (імітаційна)
50,01–80,00	Високий	Стратегія проходження за лідером (оборонна)
80,01–100,00	Максимальний	Стратегія лідера (наступальна, піонерська)

4) оцінка ефективності реалізації ІПП. Необхідність оцінки показників і критеріїв ефективності реалізації ІПП пов'язана з високою значущістю для підприємств не стільки його формування, скільки ефективного використання і досягнення максимально можливих результатів у вигляді проведених інвестицій.

Це дозволяє вибрати напрями інвестиційної діяльності у відповідність з реально сформованими інвестиційними ресурсами, способи організації процесів формування і реалізації ІПП, передбачити ризики в інвестиційній сфері, визначити альтернативні варіанти управління ними.

Використання підходу до оцінки інвестиційного потенціалу дозволяє не тільки кількісно оцінити його формування і реалізацію, але і якісно досліджувати тенденції розвитку даних процесів на основі класів і варіантів сценаріїв. Низькому, середньому, високому і максимальному рівням ІПП відповідають класи сценаріїв: А, В, З і D. Клас сценаріїв для нульового рівня ІПП не передбачений у зв'язку з недоречністю вивчення тенденцій за відсутності ІПП. Кожному класу відповідає шість варіантів сценаріїв з дев'яти можливих, таких, що уточнюють тенденції формування і реалізації ІПП.

Використання сценаріїв обґрунтовується:

- 1) розширенням інформаційної бази управління ІПП на основі зіставлення фактичних і еталонних значень досліджуваних показників;
- 2) прогнозуванням стану ІПП;
- 3) підвищенням якості управлінських рішень у сфері інновацій.

ВИСНОВКИ

Особливостями методики оцінки рівня формування і реалізації інвестиційного потенціалу підприємства є:

- визначення кількісного значення рівня формування ІПП як сукупності накопичених інвестиційних ресурсів (основних і допоміжних) і рівня реалізації ІПП як результатів їх використання за допомогою інтегральних показників;
- ранжирування значень інтегральних показників формування і реалізації ІПП по відповідних рівнях (нульовий, низький, середній, високий, максимальний);
- визначення виду інвестиційної стратегії підприємства відповідно до рівня формування ІПП;
- більш глибоке вивчення тенденцій (негативні, стабільні, позитивні) формування і реалізації ІПП на основі класів і варіантів сценаріїв.

Отже даний підхід дозволяє кількісно оцінити наявні інвестиційні ресурси підприємства індивідуально і в комплексі і зіставити з отриманими результатами їх використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Луців Б. Л. Інвестиційний потенціал банківської системи України / Б. Л. Луців, Т. Б. Стечишин // *Фінанси України*. – 2009. – № 9. – С. 67–77.
2. *Маркетинг регіонів: інвестиційні аспекти* / В. Матвєєв, В. Щелкунов, В. Бондаренко, Ю. Каракай, В. Грамотнев. – Київ : Наук. думка, 2005. – 176 с.
3. Макух Т. О. Інвестиційний потенціал як фактор підвищення ефективності використання фінансових ресурсів / Т. О. Макух, Т. О. Стечишин // *Фінанси України*. – 2009. – № 9. – С. 67–77.
4. Туріянська М. М. *Інвестиційні джерела: монографія* / М. М. Туріянська – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2004. – 317 с.
5. Федонін О. С. *Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник* / О. С. Федонін, І. М. Рєпіна, О. І. Олексюк. – Київ : КНЕУ, 2004. – 316 с.
6. Ворсовський О. Л. *Теоретико-методичні основи інвестиційного потенціалу підприємств* / О. Л. Ворсовський // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2007. – № 15. – С. 8–11.